

Věc: oponentský posudek bakalářské práce Jana Žlábků s názvem *Problematika překlada metafor*.

Oponent: Jakub Češka

Student Žlábků ve své práci sleduje na vybraném vzorku ze Shakespearových sonetů, jakým způsobem se jednotliví překladatelé vypořádávají s překladem metafor. Svou práci člení do dvou částí, nejprve vymezuje metaforu, dále představuje její třídění, a nakonec poukazuje na její funkce. V části druhé pak sleduje překlad vybraných metafor s ohledem na klasifikaci, kterou rozpracoval v části první.

Práce je ambiciózní, přehledně strukturovaná.

K práci bych měl několik poznámek, jednak ke stránce formální, jednak ke stránce obsahové (k pojetí metafor).

V úvodu autor píše: „nejbohatší oblastí jazykového vyjadřování je poesie“ (s. 6), proč zrovna poesie? Z této teze vyvozuje, že je „logické, že její překlad je velmi obtížnou disciplínou.“

Autor velmi volně charakterizuje metaforu ve vztahu k básni, „neboť se přímo dotýká obsahu a vyznění básně.“ (s. 6) Např. metrum a rým se tedy nepodílí na utváření jejího významu? Co je to „obsah“ básně a co její „vyznění“? Autor by rád, aby jeho práce byla přínosná pro překladatelskou praxi. Tímto se poněkud mívá se zadáním bakalářské práce, obdobně jako tím, že bakalářskou esej nazývá studií (např. na s. 7). V úvodu bakalářské práce bývá zvykem stanovit metodu, představit a odůvodnit analyzovaný materiál – autor stanovuje svůj záměr („užitečnosti“) neadekvátně žánru práce. Obdobně je tomu i v závěru, namísto aby jistým způsobem odpověděl na položenou otázku, píše: „Doufám, že tato práce svým obsahem splnila, o co jsem se snažil, tj. že bude přínosná pro překladatelskou praxi.“ Rámování práce je tedy poněkud nešťastné, nutno přiznat, že autor svá teoretická východiska představuje v první části.

Avšak i k úvodnímu vymezení metafor lze mít jisté výhrady. Autor nejprve vychází z encyklopedických definic, které dále upřesňuje Hrabákovou definicí, poté rekapituluje Pavelkovu pojetí metafor. Nakolik je však nosné využít Hrabákovu poněkud volnou definici metafor, nakolik se lze opřít o Pavelkovu rozšiřující definici metafor? Autorovi schází důkladnější uchopení metafor, např. Ricoeurovo pojetí z *Živé metafor*, Arendtové z *Života ducha*. V úvodním vymezení autor odkazuje ledabyle na Jakobsona (s.7).

Proč autor nepracuje s Levého *Teorií překlada, Českými teoriemi překlada I.II.?*

Autor pomívá klasickou klasifikaci metafor (Quintilianus), sice zmiňuje Aristotelovu definici metafor z *Poetiky*, ale proč nezohledňuje také výměr z Aristotelovy *Rétoriky*?

V první části autor tedy rekapituluje Pavelkovu klasifikaci, kterou potom v části druhé využívá při porovnávání jednotlivých překladů.

V kapitole funkce metafor rekapituluje Pavelkovu klasifikaci, která je místy metaforická.

Např. Funkcí stylistickou je myšlena „schopnost metafor dát projevu uhlazenost i vzletnost“ (s.15) Problematické je také to, co metafor sděluje, autor cituje Hrabáka, že „metafor vypovídá o skutečnosti více, než co by bylo sděleno nepřeneseným významem“.

Ale jakou „skutečnost“ má autor na mysli? Označení „vypovídání“ evokuje představu, že ona „skutečnost“ předchází a zakládá metaforu. Podle mého soudu autor přejímá tyto volné definice metafor, neboť nemá k dispozici její reflexivnější uchopení.

Vymezení estetické funkce je také velmi volné (s. 15). V komunikační funkci metafor autor přejímá otázku po charakteru informací, které metafora poskytuje (s. 15). Jaké informace může metafora poskytovat? Dále autor dovozuje, že je otázkou, zda-li je metafora záležitostí myšlení nebo vyjadřování. Poměrně nezřetelná odlišnost, ze které je patrná terminologická nejasnost: je tedy metafora záležitostí řeči, nebo myšlení? Jak se má řeč k myšlení? Proč autor neuvádí klasické rozlišení na živou a mrtvou metaforu?

Autor zavádí pojem „konotační osa“, aniž by důsledně vyložil, o čem jde.

V překladatelské části autor neodůvodňuje výběr analyzovaného materiálu, proč nezvolil například ke srovnání překlady Havrana (**Havran** : 16 čes. překladů / Edgar Allan **Poe** ; zprac. Rudolf Havel ; [z angl.] přel. Aloys Skoumal ;), měl-li navíc k dispozici obsáhlý komentář Jakobsona?

Autor disponuje obsáhlou Pavelkovou klasifikací, proč podle této klasifikace neučinil pokus přeložit vybrané pasáže?

V překladatelské části komentuje autor ne/adekvátnost v překládání metafor vzhledem k rozpracované terminologii.

Práci hodnotím velmi dobře 38 body.

Jakub Češka